

Anna Mari Leinosen avauspuheenvuoro 10.10.2023 Suomen Oppisopimusosajaat ry:n juhlaseminaarissa Tampereella.

Arvoisat juhlavieraat, rakkaat oppisopimuskoulutuksen ystävät

Vähän aikaa sitten minulta kysyttiin, mitä oppisopimus tuo minulle mieleen. Vastasin: se sivistää ja työllistää. Ja se ei ole vain mielikuva, vaan tutkittua tietoa. Tekemällä oppii. Työllistämisen vaikutus on kiistaton. Valtioneuvoston selvitys työttömyyden kustannuksista osoittaa, että Oppisopimuskoulutuksilla on myönteinen vaikutus sekä työllistymiseen että tuloihin. Oppisopimuskoulutus aiheuttaa muihin työvoimapolitiittisiin toimiin verrattuna vähiten kustannuksia julkiselle sektorille eli se on tuottavaa ja vaikuttavaa toimintaa.

Tänään on juhlan aika. Olemme kokoontuneet juhlaseminaariin, juhlistamaan oppisopimuskoulutuksen satavuotista taivalta. Sadan vuoden ajan oppisopimus on ollut, unelmien toteuttaja ja yhteiskunnan vahvistaja. Sata vuotta sitten, Vuonna 1923 säädettiin laki oppisopimuskoulutuksesta. Se oli alku ammatilliselle koulutukselle itsenäisessä Suomessa. Lain perusteella kaikkien oppisopimuskoulutuksessa olevien täytyi opiskella iltaisin yleisissä ammattikouluissa. Eli työpaikalla ja oppilaitoksissa oppimista yhdistettiin jo silloin. Siellä on juuret nykyiselle oppisopimuskoulutukselle: Opitaan työssä ja oppimista täydennetään oppilaitoksen ympäristössä.

Toki jo ennen sitä aina 1600-luvulta saakka on oppipoikia opetettu mestarien työpajoissa. Ammattikuntalaitokset valvoivat ammatin harjoittajien oikeuksia ja huolehtivat myös ammatillisesta osaamisesta. Erityistä huomiota kiinnitettiin oppilaiden kasvatukseen. Ammattikuntalaitos lopetettiin vuonna 1868, mutta useilla käsityöaloilla kuitenkin jatkettiin oppilaitten koulutusta vanhaan malliin.

Vuoden 1923 laki vakautti ammattikoulutuksen eri ammattialoilla. Oppisopimukselta odotettiin ratkaisua teollisuuden koulutustoimintaan. Nykyisin oppisopimuskoulutuksesta säädetään laissa ammatillisesta koulutuksesta. Yhteiskunnan ja työn muuttuessa myös tutkinnot ja ammattitaitovaatimukset ovat laajentuneet ammatillisuudeksi, jossa alan osaamisen lisäksi ovat tärkeitä oppimisen, kyseenalaistamisen ja yhteistyön taidot.

Tämä merkkipaalu ei ole pelkästään lukujen juhlaa vaan tarina siitä, miten tinkimätön tahto, päättäväisyys ja koulutuksen voima voivat muuttaa yksilön elämän ja koko yhteiskunnan kasvot. Ammatillisen koulutuksen osana oppisopimuskoulutus on tasaveroinen tapa opiskella perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Suomessa on kruunun jalokivenä myös yrittäjien oppisopimus. Sellaista ei muualla ole. Oppisopimuskoulutus on portti tietoon ja taitoihin kaikille, riippumatta iästä, taustasta tai lähtökohdista.

Oppisopimuskoulutuksella on tulevaisuutta. Petteri Orpon Hallitusohjelmaan on kirjattu selkeä sitoumus edistää oppisopimuskoulutuksen käyttöä. Hallitus on ymmärtänyt, että oppisopimuskoulutus on avain osaamisen ja työllisyyden kasvattamiseen. Hallitus lupaa myös selvittää mahdollisuuksia oppisopimuskoulutuksen korvauksen porrastamiseen opintojen edetessä. Tämä tekisi oppisopimuksesta houkuttelevamman vaihtoehdon yritysille. Suomen yrittäjien yrittäjägallupin mukaan 36 prosenttia yrityksistä kouluttaisi oppisopimuksella, jos opiskelijan

palkkaa porrastettaisiin vastaamaan opiskelijan osaamisen kehittymistä. Nyt palkan määrittävät työehtosopimukset.

Tiedämme oppisopimuskoulutuksen voiman yhteiskunnassamme, siksi teemme vaikuttamistyötä. Suomen Oppisopimusosaajat ry seuraa oppisopimuskoulutusta koskevaa kehittämistä ja lainsäädäntöä. Olemme saaneet paikan myös ammatillista koulutusta koskevien hallitusohjelmakirjausten toimeenpanon valmistelun seurantaryhmään. Tulemme olemaan sielläkin ylpeästi oppisopineita.

Tässä juhlassa haluan kiittää kaikkia Teitä, jotka olette olleet osana tätä hienoa tarinaa. Kiitos asiantuntijoille, jotka olette solmineet oppisopimuksia, kiitos opettajille, kun olette ohjanneet oppimista sekä yrityksille ja organisaatioille, kun olette uskoneet oppisopimuksen voimaan ja tarjonneet oppimispaikkoja nuorille ja aikuisille. Kiitos teille kaikille, jotka olette tehneet oppisopimuskoulutuksesta menestystarinan, joka jatkaa kukoistamistaan vielä seuraavat sata vuotta ja kauemmin.

Tänään ja huomenna täällä Tampere-talossa järjestettävässä juhlaseminaarissa pureudumme 100-vuotiaan oppisopimuskoulutuksen menneisyyteen ja tulevaisuuteen. Palkitsemme pitkän linjan oppisopimusosaajia sekä julkaisemme oppisopimuskilpailun voittajat. Oppisopimuskilpailussa menestyneiden palkinnot tulee huomenna jakamaan opetusministeri Anna-Maja Henriksson.

On suuri ilo olla täällä tänään juhlistamassa oppisopimuskoulutusta yhdessä teidän kanssanne.

Olette sydämellisesti tervetulleita

Päätän avaukseni tekoällyn tuottamaan runoon:

Käytäntö ja teoria yhdistyy

Tietämyksen verkosto syventyy

Arjen askareista oppi poimitaan

Taituriksi kasvetaan, unelmat koitetaan.